

Centrālā statistikas pārvalde

2021

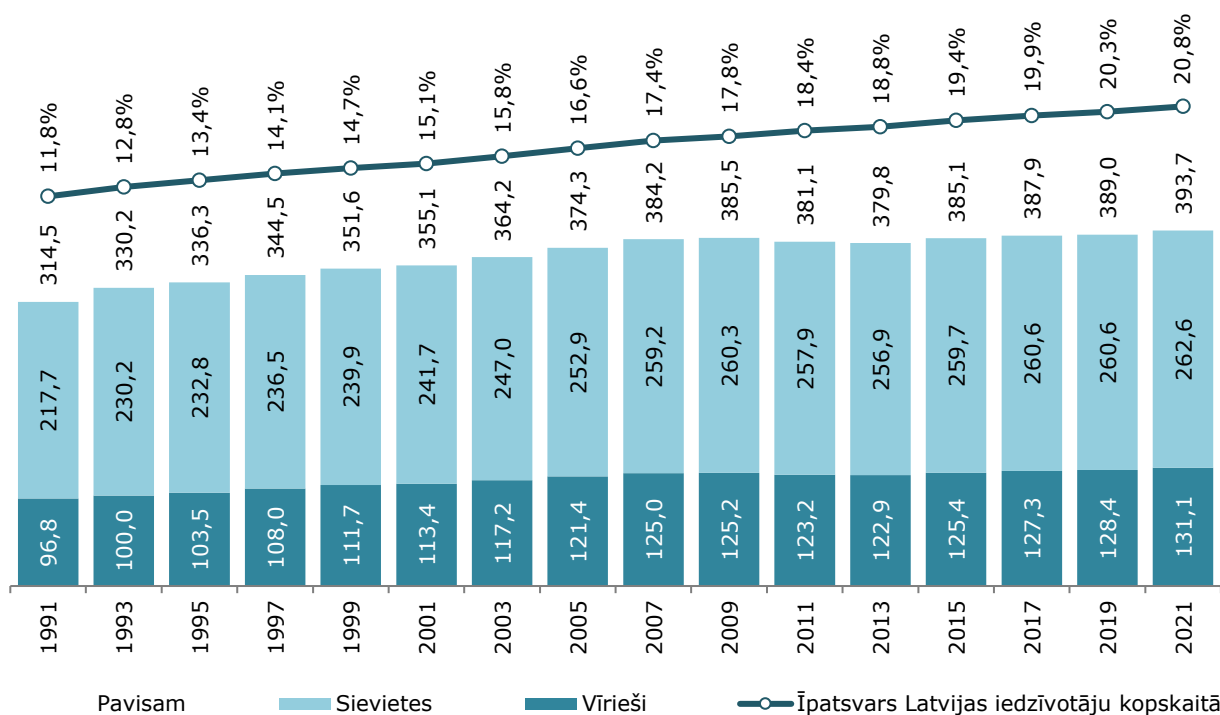
Informatīvais apskats

SENIORI LATVIJĀ

1. IEDZĪVOTĀJI

Latvijā, līdzīgi kā visā Eiropā, sabiedrība strauji noveco. 2021. gada sākumā Latvijā dzīvoja 393 698 seniori 65 gadu vecumā un vairāk, kas ir 20,8 % no visiem iedzīvotājiem. Savukārt pirms 30 gadiem (1991. gadā) senioru īpatsvars bija gandrīz divreiz mazāks – 11,8 %. Lai arī kopējais iedzīvotāju skaits Latvijā samazinās, vecāka gadagājuma iedzīvotāju skaits pieaug.

65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju skaits tūkstošos un to īpatsvars Latvijas iedzīvotāju kopskaitā 1991.–2021. gada sākumā

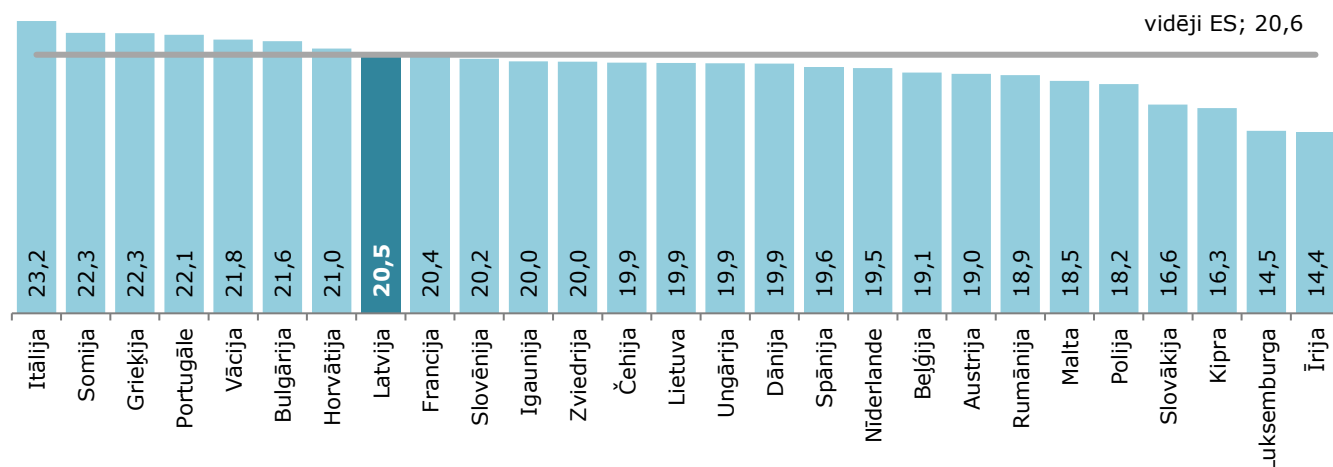
Oficiālās statistikas portāls [IRD040] un CSP aprēķins.

Senioru skaita pieaugumu ietekmē dažādi faktori, tai skaitā arī paredzamā mūža ilguma pieaugums. Pirms 30 gadiem (1991. gadā) personām, kas sasniegušas 65 gadu vecumu, vidēji paredzamais mūža ilgums bija 14,9 gadi, bet gadu laikā tas pakāpeniski pieaudzis un 2019. gadā sasniedza 17,2 gadus. Taču 2020. gadā, pieaugot mirstībai Covid-19 pandēmijas dēļ, rādītājs samazinājies līdz 16,7 gadiem.

Lai arī zēnu dzimst vairāk nekā meiteņu, 2021. gada sākumā Latvijā 46,2 % iedzīvotāju bija vīrieši un 53,8 % – sievietes. Starp senioriem dzimumdalījums ir krasi atšķirīgs – tikai trešdaļa no iedzīvotājiem vecumā 65 gadi un vairāk ir vīrieši (33,3 %), bet divas trešdaļas – sievietes (66,7 %). No Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīm Baltijas valstīs ir vislielākā dzimumu disproporcija senioru vidū, jo Baltijas reģionā paredzamais mūža ilgums būtiski atšķiras starp dzimumiem. Vīriešiem 65 gadu vecumā 2020. gadā vidēji paredzami 13,8 mūža gadi, bet sievietēm 18,6 gadi.

Salīdzinot ES dalībvalstis, vislielākais senioru īpatsvars 2020. gadā bija Itālijā (23,2 %), Somijā (22,3 %) un Grieķijā (22,3 %). Vismazākais senioru īpatsvars bija Īrijā (14,4 %), Luksemburgā (14,5 %) un Kiprā (16,3 %). Vidēji ES bija 20,6 % senioru no iedzīvotāju kopskaita, gandrīz tikpat arī Latvijā (20,5 %), Igaunijā (20,0 %) un Lietuvā (19,9 %).

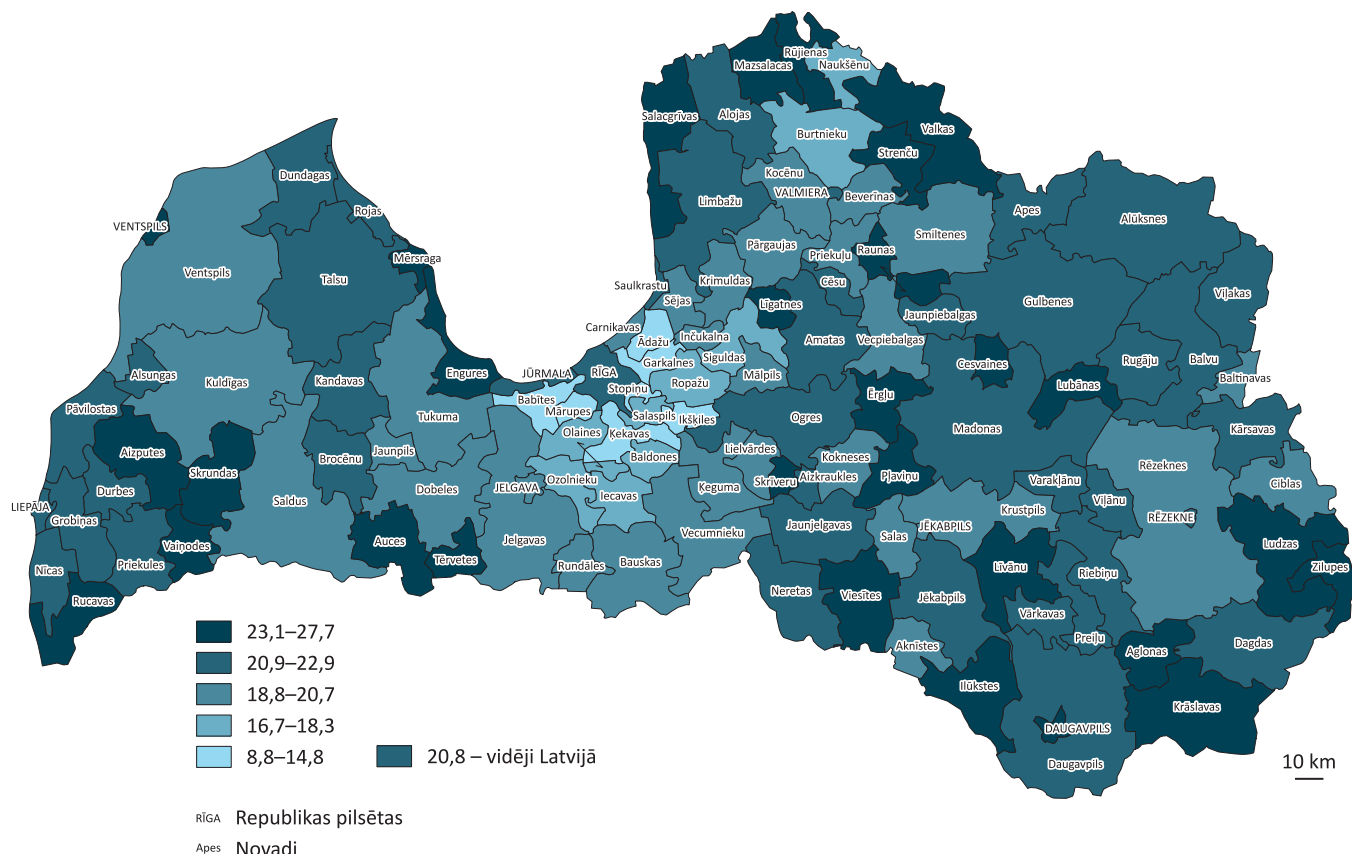
65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju īpatsvars no iedzīvotāju kopskaita ES valstīs 2020. gadā, %

Eurostat [demo_pjan] un CSP aprēķins.

Atšķirīgs ir senioru īpatsvars Latvijas reģionos: Latgales, Kurzemes, Vidzemes statistiskajā reģionā un Rīgā senioru īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā ir nedaudz lielāks nekā vidēji Latvijā (attiecīgi – 22,7 %, 21,7 %, 21,6 % un 21,4 %), kamēr Pierīgas un Zemgales reģionā tas ir mazāks nekā vidēji Latvijā (attiecīgi – 18,1 % un 20,1 %). Republikas pilsētu iedzīvotāju kopskaitā vislielākais senioru īpatsvars ir Daugavpilī (23,7 %), bet vismazākais Jelgavā (19,3 %).

65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju īpatsvars republikas pilsētās un novados 2021. gada sākumā, %

Oficiālās statistikas portāls [IRD010].

Latvijā 86,7 % iedzīvotāju ir Latvijas pilsoņi, bet starp iedzīvotājiem vecumā 65 gadi un vairāk pilsoņu īpatsvars ir zemāks – 74,3 %. Pēdējos gados ļoti lēni, bet palielinās Latvijas pilsoņu īpatsvars senioru vidū: 2011. gadā tas bija 73,9 %, kas ir par 0,4 procentpunktiem mazāk nekā 2021. gadā. Arī etniskais sastāvs senioru vidū ir atšķirīgs no visu Latvijas iedzīvotāju tautību sadalījuma: 54,4 % senioru ir latvieši, bet starp visiem iedzīvotājiem latviešu īpatsvars ir lielāks – 62,7 %. Tautību sadalījumā ir tendence samazināties latviešu īpatsvaram senioru vidū. 2011. gadā latvieši bija 58,6 % no Latvijas iedzīvotājiem vecumā 65 gadi un vairāk, kas bija par 4,2 procentpunktiem vairāk nekā 2021. gadā, savukārt starp citām tautībām lielākais pieaugums ir krievi (3,5 procentpunkti). Tas ir skaidrojams ar migrācijas politiku PSRS laikos, kad Latvijā ieradās būtisks skaits citu tautību pārstāvju.

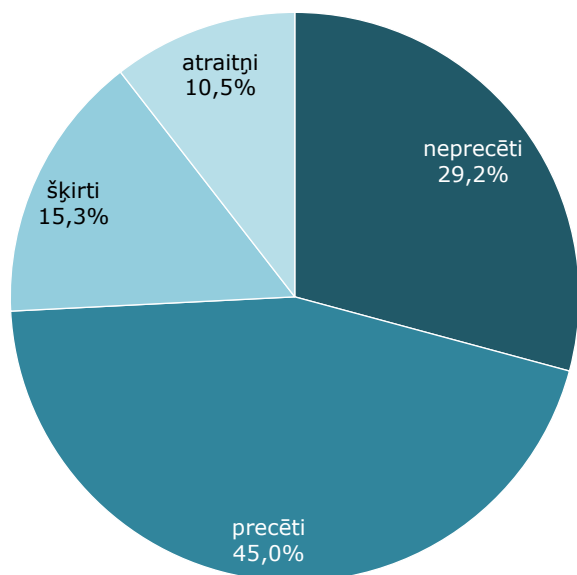
Iedzīvotāju etniskais sastāvs un valstiskā piederība 2021. gada sākumā, %

	Etniskais sastāvs			Valstiskā piederība		
	latvieši	krievi	citu tautību pārstāvji	Latvijas pilsoņi	Latvijas nepilsoņi	citu valstu piederīgie
Visi iedzīvotāji	62,7	24,5	12,8	86,7	10,1	3,2
Seniori vecumā 65 gadi un vairāk	54,4	30,5	15,1	74,3	20,4	5,3

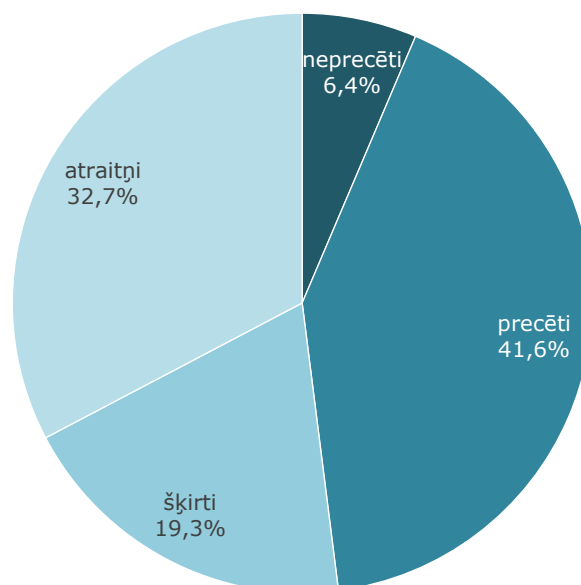
Oficiālās statistikas portāls [IRE040 un IRV020].

2020. gadā no visām Latvijā noslēgtajām laulībām 4,7 % līgavaiņu bija vecumā 65 gadi un vairāk, savukārt vecāka gadagājuma līgavu bija nedaudz mazāk – 3,4 %. Pavisam 2020. gadā laulību reģistrēja 508 vīrieši un 363 sievietes vecumā 65 gadi un vairāk. Salīdzinājumā ar diviem iepriekšējiem gadiem ir vērojams straujš noslēgto senioru laulību samazinājums. Tas saistīts gan ar 2020. gada pulcēšanās ierobežojumiem pandēmijas laikā, kad iedzīvotāji izvēlējās nerīkot laulību ceremonijas, gan ar grozījumiem likumā "Par valsts pensijām", kas 2018. un 2019. gadā motivēja seniorus noslēgt laulības (grozījumi veikti 2018. gada 26. aprīlī un paredz, ka, sākot ar 2019. gadu, mirušā laulātais ir tiesīgs saņemt 50 % no mirušā laulātā pensijas gadu pēc laulātā nāves). 2021. gada sākumā 66,7 % vīriešu un 29,1 % sieviešu vecumā 65 gadi un vairāk bija precēti. 42,0 % sieviešu bija atraitnes un 21,9 % – šķīrušās, bet starp vīriešiem atraitņi bija 14,1 % un 14,0 % – šķīrušies.

Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji (18+ gadi) pēc ģimenes stāvokļa 2021. gada sākumā, %

Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji (65+ gadi) pēc ģimenes stāvokļa 2021. gada sākumā, %

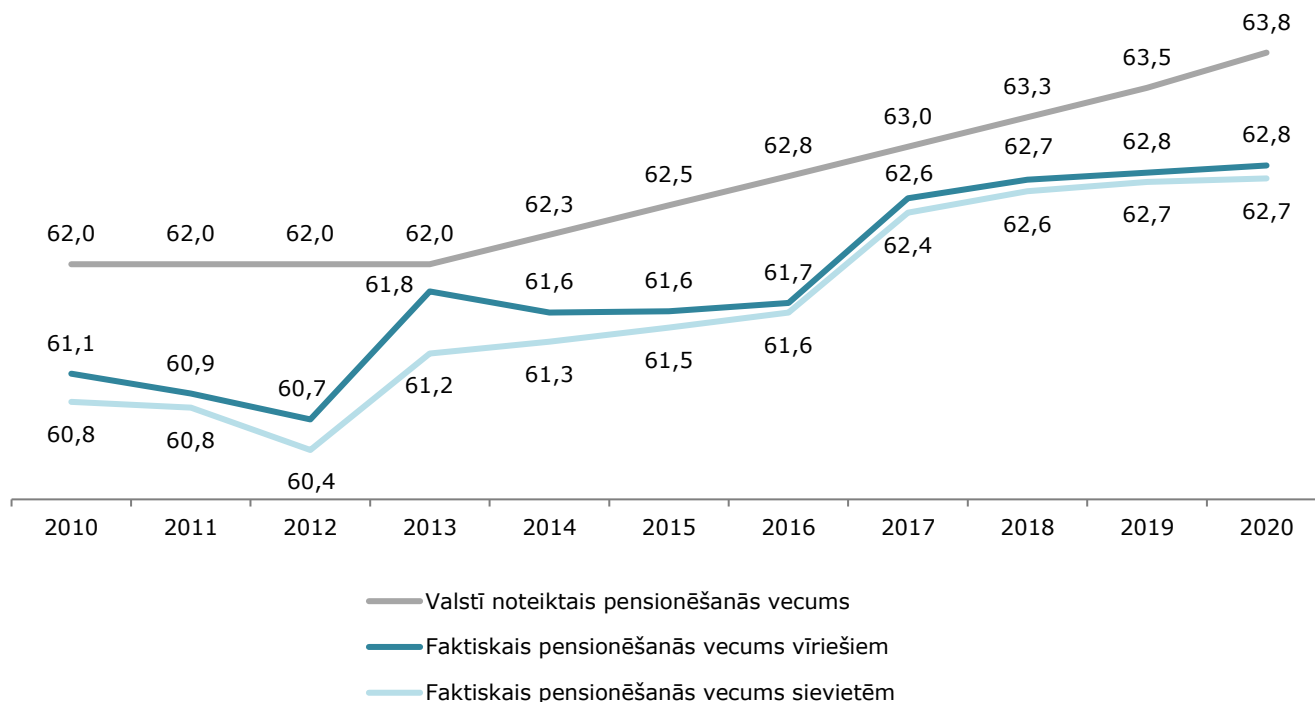
Oficiālās statistikas portāls [IRG030] un CSP aprēķins.

2021. gada sākumā 97,7 % senioru vecumā no 65 gadiem un vairāk dzīvoja privātās mājāsaimniecībās, bet 2,0 % institucionālās mājāsaimniecībās. No privātajās mājāsaimniecībās dzīvojošajiem vairāk nekā trešdaļa (34,2 %) iedzīvotāju šajā vecuma grupā 2020. gadā dzīvoja vienas personas mājāsaimniecībās, 44,0 % dzīvoja divu personu mājāsaimniecībās (no tiem 75 % dzīvoja divatā ar savu partneri), 21,8 % dzīvoja trīs un vairāk personu mājāsaimniecībā.

2. EKONOMISKĀ AKTIVITĀTE, IENĀKUMI UN PATĒRIŅA IZDEVUMI

Iedzīvotāju novecošanās un ar to saistīto valsts izdevumu pieaugums ir būtisks izaicinājums visām ES dalībvalstīm, tai skaitā Latvijai. Lai mazinātu nākotnē sagaidāmos riskus (demogrāfiskās slodzes pieaugums) saistībā ar iedzīvotāju novecošanos, pensionēšanās vecums Latvijā pakāpeniski tiek paaugstināts līdz 65 gadiem. Saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām" 2020. gadā pensijas vecums bija 63,75 gadi, pēc VSAA datiem faktiskais pensionēšanās vecums vīriešiem bija 62,84 gadi un sievietēm 62,73 gadi. 2020. gadā 68,1 % personu 65–74 gadu vecumā pēdējā darba pārtraukšanas galvenais iemesls bija vecuma pensionēšanās (arī izdienas pensionēšanās).

Valstī noteiktais un faktiskais pensionēšanās vecums 2010.–2020. gadā, gadi

VSAA dati.

2020. gadā vidējā pensija Latvijā bija 367,05 eiro (neiekļaujot 3. pensijas līmeni), kas ir tikai 43,6 % no vidējās darba samaksas valstī. Savukārt pirms 10 gadiem (2011. gadā) vidējā pensija bija 253,53 eiro, kas veidoja 53,9 % no vidējās darba samaksas valstī. Vīrieši saņem par 11–12 % lielāku pensiju nekā sievietes.

Izmaksāto pensiju vidējais apmērs 2011.–2020. gadā, eiro

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pavisam	253,53	256,53	259,20	266,26	273,40	279,59	289,40	313,75	339,69	367,05
Vīrieši	272,12	275,77	277,57	284,75	292,71	299,98	310,79	337,12	363,33	392,62
Sievietes	244,02	246,68	249,71	256,73	263,48	269,13	278,43	301,74	327,51	353,83

Oficiālās statistikas portāls (VSAA dati) [SDG030].

Iedzīvotāju mūža ilguma palielināšanās, aktīvā novecošanās un arī zemās pensijas liek daudziem senioriem izvēlēties turpināt darba gaitas arī pēc pensijas vecuma sasniegšanas. 2020. gadā 40,8 tūkstoši iedzīvotāju (16,9 tūkst. vīriešu un 23,9 tūkst. sieviešu) vecumā 65–74 gadi bija nodarbināti, kas veido 4,6 % no visiem nodarbinātajiem. Savukārt 2010. gadā nodarbināto senioru bija gandrīz uz pusi mazāk – 21,9 tūkstoši jeb 2,6 % no visiem nodarbinātajiem.

2020. gadā no visiem finanšu, apdrošināšanas, operāciju ar nekustamo īpašumu, zinātnisko un administratīvo pakalpojumu jomā, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā (K–N) nodarbinātajiem 5,4 % bija seniori (65–74 gadi), lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (A) – 4,0 % senioru, nedaudz mazāk (3,9 %) – transporta un uzglabāšanas, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā (H, J). Vismazākais vecāka gadagājuma iedzīvotāju īpatsvars bija būvniecības (F) un tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu (G, I) nozarēs nodarbināto skaitā. Pēdējās darbavietas nozare pirms pensionēšanās visbiežāk bija rūpniecība (B–E) (20,5 % no visiem pensionētajiem), bet visretāk – būvniecība (F) (5,5 %).

Iedzīvotāju (65–74 gadi) sadalījums pēc pēdējās darbavietas saimnieciskās darbības veida (NACE 2. red.) pirms pensionēšanās 2020. gadā, %

- Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība (A)
- Rūpniecība (B-E)
- Būvniecība (F)
- Tirdzniecība, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (G, I)
- Transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi (H, J)
- Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie un administratīvie pakalpojumi, operācijas ar nekustamo īpašumu (K-N)
- Pārējie darbības veidi (O-U)

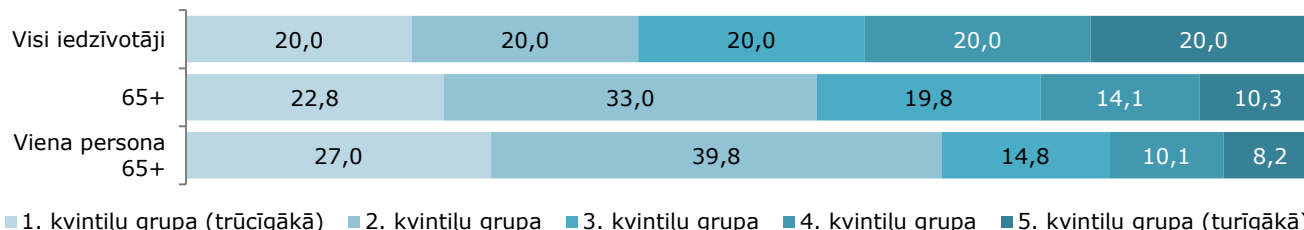
CSA aprēķins.

2020. gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa senioriem bija 984 eiro (1 073 eiro vīriešiem un 911 eiro sievietēm). Tas ir par 22,6 % mazāk nekā strādājošajiem vecumā 15–64 gadi (1 206 eiro).

2019. gadā vecākā gadagājuma iedzīvotāju mājāsaimniecību rīcībā esošie ienākumi uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī bija zemāki nekā vidēji Latvijas mājāsaimniecībās kopumā. Ja visās mājāsaimniecībās vidēji rīcībā esošie ienākumi uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī bija 582,66 eiro, tad senioriem vecumā no 65 gadiem – 486,98 eiro. Vecākā gadagājuma iedzīvotāju mājāsaimniecību vidū vismazākās rīcībā esošo ienākumu summas bija vientuļo senioru mājāsaimniecībās, sasniedzot tikai 455,85 eiro uz vienu mājāsaimniecības locekli mēnesī. Neskatoties uz viszemākajiem rīcībā esošiem ienākumiem visu veidu senioru mājāsaimniecībās, 4,6 % vientuļo senioru mājāsaimniecības ir sniegušas regulāru naudas palīdzību citām mājāsaimniecībām (bērniem vai citiem). Savukārt saņēmuši regulāru naudas palīdzību no citām mājāsaimniecībām ir 15,5 % vientuļo senioru.

Visu Latvijas mājāsaimniecību ienākumu dati liecina, ka vairāk nekā puse senioru (55,8 %) piederēja 1. un 2. kvintīlu grupai (ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem), kas ir ievērojami vairāk šajās zemāko ienākumu grupās nekā iedzīvotājiem kopumā. Vientuļo senioru grupā situācija vēl sliktāka – 1. un 2. kvintīlu grupā (ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem) bija divas trešdaļas (66,8 %) vienatnē dzīvojošo senioru.

Iedzīvotāju sadalījums mājāsaimniecību ienākumu kvintīlu grupās 2020. gadā, %

CSA aprēķins.

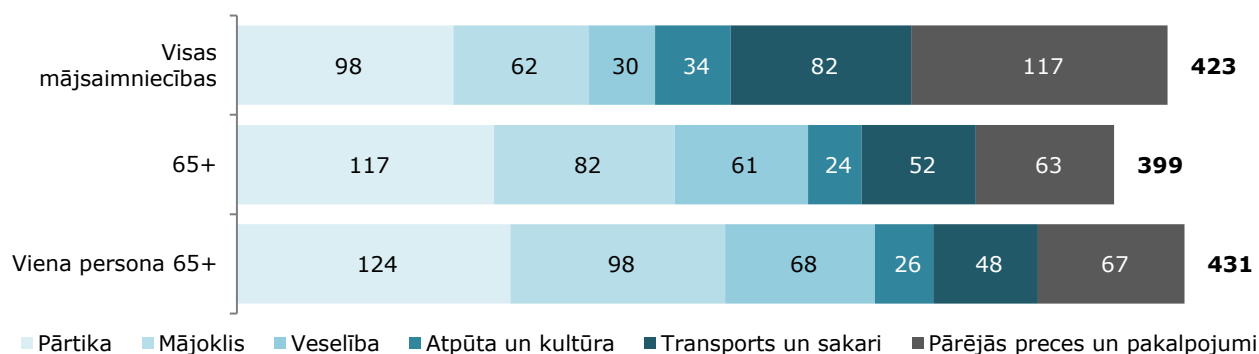
Lai atbalstītu visneaizsargātāko senioru grupu – vientuļos seniorus –, no 2019. gada 1. janvāra tika ieviests jauns pabalsts mirušā pensijas saņēmēja laulātajam pensijas saņēmēja nāves gadījumā. Pabalstu mirušā pensijas saņēmēja laulātajam 2019. gadā vidēji mēnesī saņēma 2,8 tūkst. pabalsta saņēmēju, savukārt 2020. gadā – 5,7 tūkst. Ikmēneša izmaksātā pabalsta apmērs 2020. gadā bija 169,63 eiro, kas ir par vidēji 9,96 eiro lielāks nekā 2019. gadā. Pabalstu 2020. gadā vairāk saņēma sievietes (4,2 tūkst. jeb 73,0 %) nekā vīrieši (1,5 tūkst. jeb 27,0 %).

Ja ģimene vai persona ir atzīta par trūcīgu, tā var lūgt savai pašvaldībai piešķirt pabalstu garantētā minimālā ienākumu (GMI) līmeņa nodrošināšanai un/ vai dzīvokļa pabalstu. Tie ir galvenie pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu veidi iedzīvotājiem ar viszemākajiem ienākumiem vai bez ienākumiem. Šo pabalstu mērķis ir nodrošināt materiālo atbalstu pašiem trūcīgākajiem pašvaldības iedzīvotājiem. Saskaņā ar Labklājības ministrijas datiem pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai 2020. gadā saņēma 2,7 tūkst. pensijas vecuma iedzīvotāji, kas bija 16,1 % no kopējā GMI saņēmēju skaita, savukārt pašvaldību izmaksāto dzīvokļa pabalstu saņēma 27,3 tūkst. pensijas vecuma personu, kas bija 42,4 % no kopējā dzīvokļa pabalsta saņēmēju skaita.

Iedzīvotāju patēriņa izdevumi atspoguļo ekonomisko resursu izmantošanu un raksturo iedzīvotāju faktiskos materiālās labklājības aspektus. Senioru mājāsaimniecību kopējie patēriņa izdevumi 2019. gadā bija par 5,7 % mazāki nekā vidēji visās mājāsaimniecībās, rēķinot uz vienu mājāsaimniecības locekli. Turpretī vientuļo senioru

mājsaimniecībās 2019. gadā patēriņa izdevumi par 1,8 % (jeb 7,65 eiro) pārsniedza patēriņa līmeni vidēji visās mājsaimniecībās, jo vienu senioru mājsaimniecībai vienai jāsedz visi ar mājokļa un mājsaimniecības uzturēšanu saistītie izdevumi. Līdz ar to vienu senioru mājsaimniecībās patēriņa izdevumu slogs ir lielāks nekā vidēji valstī. 2019. gadā mājsaimniecībās, kur dzīvo personas 65+ gadu vecumā, patēriņa izdevumi sasniedza 399 eiro vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, bet vienu senioru mājsaimniecībās – 431 eiro, kamēr vidēji valstī attiecīgi 423 eiro uz vienu mājsaimniecības locekli.

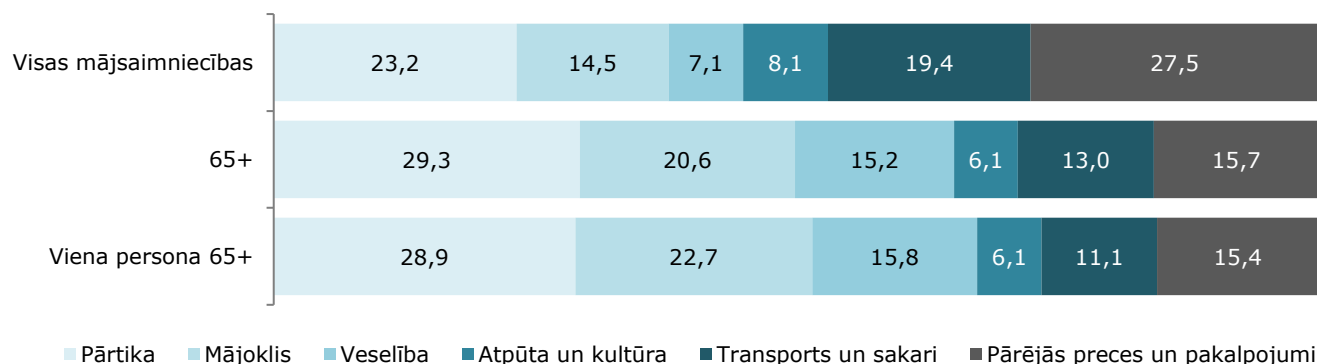
**Mājsaimniecību patēriņa izdevumu sastāvs 2019. gadā
(vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī), eiro**

CSP aprēķins.

Senioru mājsaimniecību izvēles iespēju brīvība patēriņa izdevumu izlietošanā ir ierobežota. To apliecina šo mājsaimniecību patēriņa izdevumu struktūra, kurā gandrīz divas trešdaļas veido izdevumi tādām pamatvajadzībām kā pārtika (29,3 %), mājoklis (20,6 %) un veselība (15,2 %). Tas ievērojami atšķiras no visu Latvijas mājsaimniecību patēriņa izdevumu struktūras. Izdevumi pamatvajadzībām senioru mājsaimniecībās 2019. gadā sasniedza 65,1 % no kopējiem patēriņa izdevumiem, vienu senioru mājsaimniecībās – 67,3 %, savukārt visās mājsaimniecībās vien 44,9 %.

Mājsaimniecību patēriņa izdevumu struktūra 2019. gadā, %

CSP aprēķins.

3. NABADZĪBAS RISKS, MATERIĀLĀ NENODROŠINĀTĪBA UN UZKRĀJUMI

2020. gadā 43,7 % senioru bija pakļauti nabadzības riskam vai sociālajai atstumtībai, kas ir par 17,7 procentpunktiem vairāk nekā starp visiem Latvijas iedzīvotājiem kopumā. Ja visiem iedzīvotājiem dzimumu atšķirība (vīriešiem zemāk nekā sievietēm) nabadzības riskam vai sociālajai atstumtībai bija tikai 4,9 procentpunkti, tad senioriem tā jau bija divreiz lielāka – 10,8 procentpunkti. Sieviešu senioru salīdzinoši augstākie rādītāji saistāmi ar lielo sieviešu īpatsvaru vecākajā paaudzē (sievietēm ir garāks mūža ilgums, tādējādi arī augstāks īpatsvars vienu senioru mājsaimniecību vidū). Arī materiālās nenodrošinātības un nabadzības riska rādītājos šajā vecuma grupā rezultāti ir augstāki salīdzinājumā ar Latvijas iedzīvotāju vidējiem rādītājiem. Nabadzības riska indekss senioriem divreiz lielāks nekā visiem iedzīvotājiem kopumā – attiecīgi 40,9 % un 21,6 %. Vienīgi dziļās materiālās nenodrošinātības rādītājs ir mazāk atšķirīgs senioriem (8,8 %) un visiem iedzīvotājiem (7,3 %), bet arī šajā rādītājā dzimumu atšķirība (vīriešiem zemāk nekā sievietēm) senioriem ir lielāka nekā visiem iedzīvotājiem – attiecīgi 3,6 procentpunkti un 0,8 procentpunkti. Ja seniors dzīvo viens, tad visiem nabadzības rādītājiem ir tendence ievērojami pieaugt, piemēram, nabadzības riska indekss sasniedz pat 71,7 %.

Iedzīvotāju nabadzības riska un materiālās nenodrošinātības rādītāji 2020. gadā, %

	Visi iedzīvotāji			65+ gadi		
	Pavisam	Vīrieši	Sievietes	Pavisam	Vīrieši	Sievietes
Nabadzības vai sociālās atstumtības risks	26,0	23,3	28,2	43,7	36,6	47,4
Nabadzības riska indekss*	21,6	19,1	23,7	40,9	34,4	44,3
Dzīlā materiālā nenodrošinātība	7,3	6,9	7,6	8,8	6,5	10,1

Oficiālās statistikas portāls [NNR130 un NNR020] un CSP aprēķins.

2020. gadā 5,3 % senioru atzina, ka pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ kaut reizi nav varējuši laicīgi segt komunālo pakalpojumu rēķinus, īri vai atmaksāt kredītu. Tas gan ir par 4,4 procentpunktiem mazāk nekā vidēji Latvijas iedzīvotāji 16 gadu vecumā un vairāk. Savukārt, salīdzinot senioru materiālās iespējas katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām, 41,2 % senioru norāda, ka nevar to atļauties, kas ir gandrīz divreiz vairāk nekā iedzīvotāji 16 gadu vecumā un vairāk (28,6 %). Arī materiālā iespēja savā mājoklī nomainīt mēbeles (gultu, dīvānu, skapi, bufeti u.c. mēbeles), kad tās ir nolietotas vai bojātas, senioriem sagādā grūtības – 30,4 % no senioriem nevar to atļauties, kamēr starp iedzīvotājiem (16+ gadi) šis rādītājs ir 25,2 %. Ja seniori dzīvo vieni, tad (izņemot komunālo pakalpojumu rēķinus) iespējas segt atsevišķas izmaksas un nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības vēl pasliktinās.

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ 2020. gadā nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas un nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības, %

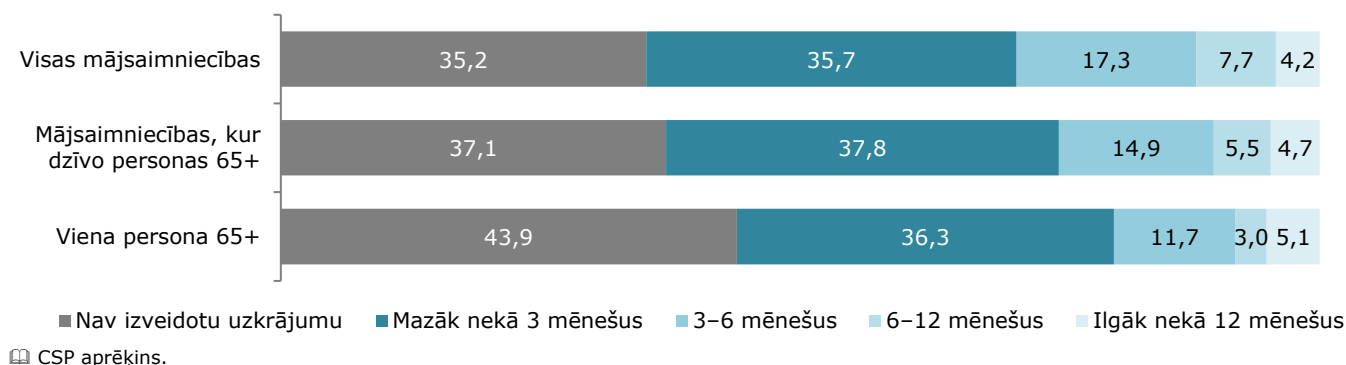
Izmaksas	Iedzīvotāji vecumā		
	16+ gadi	65+ gadi	65+ gadi vienas personas mājāsniecībā
Segt komunālo pakalpojumu rēķinus, īri vai atmaksāt kredītu	9,7	5,3	5,1
Uzturēt mājokli siltu	5,9	8,9	16,3
Segt neparedzētus izdevumus	45,6	55,2	68,1
Katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām	28,6	41,2	48,4
Ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu	9,5	13,3	22,2
Regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām, kas ir saistītas ar naudas izmaksām	18,5	21,3	29,1
Vismaz reizi mēnesī satikties ar draugiem/ģimeni (radiem) uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena	5,9	7,1	9,6
Nelielu naudas summu tērēt tikai sev (kaut ko nopērkot vai darot priekš sevis)	10,4	10,6	10,8
Novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām)	12,6	15,9	22,1
Nodrošināt sev divus apavu pārus, kas ir labā stāvoklī un piemēroti ikdienas aktivitātēm	6,5	8,0	12,1
Savā mājoklī nomainīt mēbeles (gultu, dīvānu, skapi, bufeti u.c. mēbeles), kad tās ir nolietotas vai bojātas	25,2	30,4	41,0
Savā mājoklī privātai lietošanai nodrošināt internetu, kad tas ir nepieciešams	3,3	5,6	8,9

Oficiālās statistikas portāls [NNN020] un CSP aprēķins.

2020. gadā 35,2 % Latvijas mājāsniecību nebija uzkrājumu, 35,7 % uzkrājumu, lai saglabātu esošo dzīves līmeni, pietiktu mazāk nekā trīs mēnešiem un 29,2 % uzkrājumu pietiktu vairāk nekā trīs mēnešiem. Mājāsniecībās, kur dzīvo vismaz viens seniors, uzkrājumu nebija 37,1 % mājāsniecību, trīs mēnešiem uzkrājumu pietiktu 37,8 % un 25,1 % vairāk nekā trīs mēnešiem. Vientuļo senioru mājāsniecībās 43,9 % pavisam nebija uzkrājumu, 36,3 % uzkrājumu pietiktu līdz trīs mēnešiem un vien 19,8 % uzkrājumu pietiktu vairāk nekā trīs mēnešiem.

* 2020. gadā EU-SILC apsekojumā iegūto datu pārskata periods ir iepriekšējais kalendārais gads, t.i., 2019. gads.

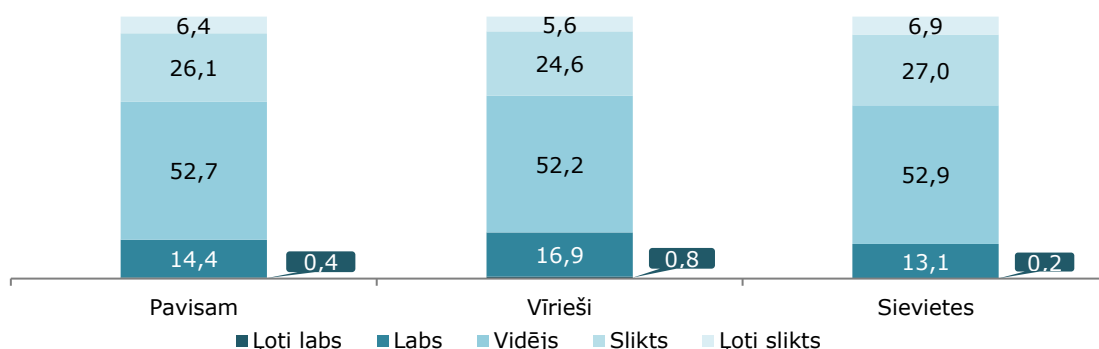
Laiks, ko mājsaimniecība varētu izdzīvot no uzkrājumiem, saglabājot esošo dzīves līmeni, 2020. gadā, %

4. VESELĪBA

Pieaugot iedzīvotāju vecumam, veselības pašnovērtējums kļūst sliktāks. 2020. gadā kā vidēju savu veselību raksturoja 52,2 % 65 gadus veci un vecāki vīrieši un 52,9 % šīs pašas vecuma grupas sievietes. Un tikai 17,7 % vecāka gadagājuma vīriešu un 13,3 % sieviešu savu veselību raksturoja kā labu vai ļoti labu. Savukārt 30,2 % vīriešu un 33,9 % sieviešu šajā vecuma grupā savu veselību vērtēja kā sliktu vai ļoti sliktu. Sieviešu senioru salīdzinoši zemākie rādītāji saistāmi ar lielo sieviešu īpatsvaru vecākajā paaudzē un arī ar to, ka senioru vidū vecuma struktūra vīriešiem un sievietēm nav vienāda (t.i., vidēji sievietes ir vecākas). Tomēr pēdējo gadu laikā ir vērojama tendence senioru veselības pašnovērtējumam uzlaboties, jo 2010. gadā savu veselību vērtēja kā sliktu vai ļoti sliktu 44,9 % senioru (2020. gadā 32,5 %), kā vidēju 44,3 % (2020. gadā 52,7 %), bet kā labu vai ļoti labu 10,9 % (2020. gadā 14,8 %).

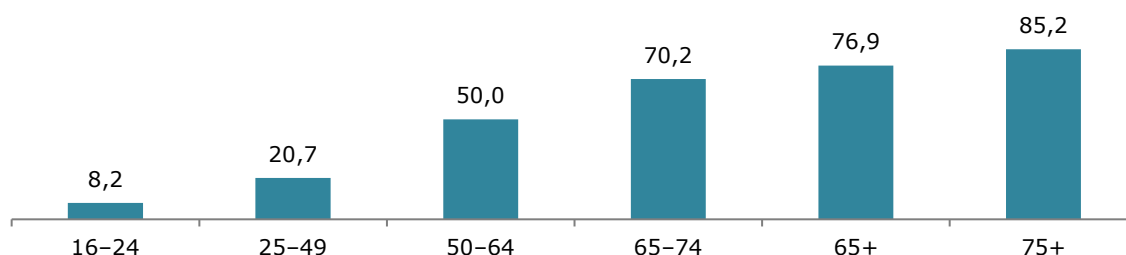
65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju vispārējā veselības stāvokļa pašnovērtējums 2020. gadā, %

Oficiālās statistikas portāls [IVP040].

Trīs ceturtdaļas (76,9 %) aptaujāto senioru vecumā no 65 gadiem 2020. gadā snieguši apstiprinošu atbildi uz jautājumu par dažāda veida ilgstošas slimības vai ilgstošas veselības problēmas esamību, bet starp 75 gadus sasniegušajiem un vecākiem iedzīvotājiem apstiprinoši atbildējuši jau 85,2 %.

Dažāda veida ilgstošas slimības vai ilgstošas veselības problēmas esamība iedzīvotājiem atsevišķās vecuma grupās 2020. gadā, %

Oficiālās statistikas portāls [IVP050].

2020. gadā trīs ceturtdaļas (74,1 %) senioru vecumā no 65 gadiem norādīja, ka veselības problēmas vismaz pēdējos sešus mēnešus ir traucējušas vai ierobežājušas veikt aktivitātes, ko cilvēki parasti dara (22 % atbildējuši, ka ir stipri ierobežojumi, 52,1 % norāda, ka ir ierobežojumi). Pretēji veselības stāvokļa pašnovērtējumam šis rādītājs pēdējos gados nedaudz pasliktinās senioru vidū – 2010. gadā 67,3 % senioru tika norādījuši, ka veselības

problēmas ir traucējušas vai ierobežojušas veikt ikdienas aktivitātes. Salīdzinājumam: 2020. gadā iedzīvotājiem vecumā no 16 gadiem un vairāk šis ierobežojošais rādītājs ir 39,7 %. Gados jaunākiem iedzīvotājiem (līdz 64 gadiem) vīriešu un sieviešu sniegtās atbildes uz šo jautājumu būtiski neatšķiras, bet pēc 65 gadiem atbildēs parādās dzimumatšķirības – 76,1 % šī vecuma sieviešu un 70,2 % vīriešu norādīja uz veselības problēmu radītajiem ierobežojumiem veikt aktivitātes, ko cilvēki parasti dara.

Senioru spēja veikt pašaprūpes darbības līdz ar vecumu samazinās. 2019. gadā par grūtībām nomazgāties vannā vai dušā norādīja 12,1 % vīriešu un 10,4 % sieviešu vecumā 65–74 gadi, savukārt vecumā 75+ gadi par to norādīja jau 27,1 % vīriešu un 37,5 % sieviešu. Par grūtībām apgulties/ apsēsties un piecelties ziņoja 14,8 % vīriešu un 10,1 % sieviešu vecumā 65–74 gadi, bet vecumā 75+ gadi šādu atbildi sniedza jau 21,6 % vīriešu un 29,4 % sieviešu.

65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju spēja veikt ikdienas pašaprūpes darbības ar grūtībām vai nespēja pašam to paveikt 2019. gadā, %

Pašaprūpes darbības	Dzimums/ vecuma grupa			
	Vīrieši, 65–74 gadi	Sievietes, 65–74 gadi	Vīrieši, 75+	Sievietes, 75+
Ēšana	6,7	2,8	12,7	12,3
Apgulšanās gultā un piecelšanās no tās, apsēšanās krēslā un piecelšanās no tā	14,8	10,1	21,6	29,4
Apģērbšanās un noģērbšanās	10,1	6,8	19,6	25,4
Tualetes lietošana	5,9	4,5	15,2	19,4
Mazgāšanās vannā vai dušā	12,1	10,4	27,1	37,5

Oficiālās statistikas portāls [VEA130].

Pieaugot iedzīvotāju vecumam, palielinās arī veselības problēmas ikdienas gaitās. Fizisko un sensoro spēju novērtējums ikdienas situācijās 2019. gadā senioriem vecumā no 65 gadiem uzrāda, ka 43,3 % vīriešu un 47,2 % sieviešu ir nelielas vai lielas grūtības atcerēties vai koncentrēties; 43,7 % vīriešu un 49,1 % sieviešu ir redzes grūtības (pat ja tiek izmantotas brilles vai kontaktlēcas); 24,9 % vīriešu un 23,6 % sieviešu ir dzirdes grūtības, sarunājoties ar citu personu klusā telpā (pat ja izmanto dzirdes aparātu); 41,0 % vīriešu un 40,2 % sieviešu ir dzirdes grūtības, sarunājoties ar citu personu trokšņainā telpā (pat ja izmanto dzirdes aparātu); 32,8 % vīriešu un 43,4 % sieviešu ir grūtības noiet 500 m pa līdzenu virsmu bez jebkādas palīdzības un 38 % vīriešu un 53,9 % sieviešu ir grūtības uzkāpt vai nokāpt pa 12 pakāpieniem.

Daudzi seniori pastāvīgi izjūt fiziskas sāpes un, palielinoties vecumam, šādu senioru īpatsvars arī pieaug. 2019. gadā 15,6 % vīriešu un 20,4 % sieviešu vecumā 65–74 gadi teica, ka izjūt vidēji stipras, stipras vai ļoti stipras sāpes. Savukārt vecumā no 75 gadiem un vairāk par stiprām sāpēm sūdzējušies jau 16,8 % vīriešu un 28,5 % sieviešu.

Pārbaudu veikšana vai ārstēšanās pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu) un apstākļi, kas traucējuši veikt pārbaudes vai ārstēšanos pēc dzimuma un vecuma grupām 2020. gadā, %

Pārbaudu vai ārstēšanās veikšana/ neveikšanas iemesli	Dzimums/ vecuma grupa					
	Pavisam, 16+	Vīrieši, 16+	Sievietes, 16+	Pavisam, 65+	Vīrieši, 65+	Sievietes, 65+
Tāds gadījums nav bijis (visas vajadzīgās pārbaudes vai ārstēšanās tika veiktas)	91,2	91,8	90,8	88,4	88,9	88,2
Bija vismaz viens gadījums, kad neveica nepieciešamo pārbaudi vai ārstēšanos:	8,8	8,2	9,2	11,6	11,1	11,8
nevarēja to atļauties	37,0	30,2	41,7	36,2	25,8	41,3
pārāk ilgi jāgaida uz pieņemšanu/rindas	19,6	15,7	22,4	16,0	13,5	17,3
nevarēja izbrīvēt laiku darba apstākļu dēļ vai bija jā rūpējas par bērniem vai citiem cilvēkiem	5,5	5,3	5,6	1,4	2,1	1,0
bija pārāk tālu jābrauc/ nav transporta līdzekļu	3,5	3,3	3,7	8,1	7,2	8,6
bailes no ārstiem/slimnīcas/ izmeklēšanas	3,1	4,3	2,2	3,2	3,0	3,4

Pārbaužu vai ārstēšanās veikšana/ neveikšanas iemesli	Dzimums/ vecuma grupa					
	Pavisam, 16+	Vīrieši, 16+	Sievietes, 16+	Pavisam, 65+	Vīrieši, 65+	Sievietes, 65+
gribēja nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk	23,6	34,4	15,9	20,9	36,5	13,4
nezināja nevienu labu ārstu vai speciālistu	3,4	4,0	2,9	5,0	4,9	5,1
citi iemesli	4,4	2,8	5,6	9,1	7,2	10,0

Oficiālās statistikas portāls [IVP090 un IVP100].

2020. gadā 11,1 % vecākā gadagājuma vīriešu un 11,8 % sieviešu pēdējo 12 mēnešu laikā kaut reizi bija nepieciešams veikt veselības pārbaudi vai ārstēšanos pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu), bet viņi to neizdarīja. Sievietēm (vecumā 65 gadi un vairāk) izplatītākais iemesls, kas liedza vērsties pie medicīnas speciālista (izņemot zobārstu), bija nevarēšana to atļauties – 41,3 % sieviešu un gandrīz divreiz mazāk (25,8 %) vīriešu norādīja, ka pie medicīnas speciālista nevērsās (kaut arī tas bija nepieciešams), jo pārāk dārgi. Savukārt vīriešu senioru vidū izplatītākais iemesls bija vēlēšanās nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk – 36,5 % vīriešu un gandrīz trīs reizes mazāk sieviešu (13,4 %) nevērsās pie medicīnas speciālista, lai gan bija nepieciešams, jo gribēja nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk. Līdzīgas dzimumatšķirības medicīnas speciālista neapmeklēšanas iemeslos ir arī citās vecuma grupās.

Zobārsta apmeklējumi un zobārsta neapmeklēšanas iemesls pēc dzimuma un vecuma grupām 2020. gadā, %

Pārbaužu vai ārstēšanās veikšana/ neveikšanas iemesli	Dzimums/ vecuma grupa					
	Pavisam, 16+	Vīrieši, 16+	Sievietes, 16+	Pavisam, 65+	Vīrieši, 65+	Sievietes, 65+
Tāds gadījums nav bijis (visas vajadzīgās pārbaudes vai ārstēšanās tika veiktas)	87,6	87,8	87,4	88	89,4	87,2
Bija vismaz viens gadījums, kad neveica nepieciešamo pārbaudi vai ārstēšanos:	12,4	12,2	12,6	12,0	10,6	12,8
nevarēja to atļauties	76,5	66,7	84,0	78,8	63,1	85,5
pārāk ilgi jāgaida uz pieņemšanu/rindas	4,1	4,7	3,6	2,7	2,6	2,8
nevarēja izbrīvēt laiku darba apstākļu dēļ vai bija jā rūpējas par bērniem vai citiem cilvēkiem	4,3	6,1	2,9	1,4	3,1	0,6
bija pārāk tālu jābrauc/ nav transporta līdzekļu	0,6	0,3	0,8	1,1	0,7	1,3
bailes no ārstiem/ slimnīcas/ izmeklēšanas	7,6	11,7	4,5	6,7	15,0	3,2
gribēja nogaidīt un paskatīties, vai ar laiku nekļūs labāk	4,1	7,1	1,8	3,9	5,7	3,2
nezināja nevienu labu ārstu vai speciālistu	0,3	0,4	0,2	1,0	2,6	0,4
Citi iemesli	2,5	3,0	2,2	4,3	7,1	3,1

Oficiālās statistikas portāls [IVP130 un IVP140].

2020. gadā 10,6 % vecākā gadagājuma (vismaz 65 gadus vecu) vīriešu un 12,8 % šīs pašas vecuma grupas sieviešu pēdējo 12 mēnešu laikā kaut reizi ir bijis nepieciešams pārbaudīt vai ārstēt zobus, bet tas netika izdarīts. No viņiem lielākā daļa norādīja, ka zobu pārbaudi vai ārstēšanos neveica, jo nevarēja to atļauties (63,1 % vīriešu un 85,5 % sieviešu). Otrs izplatītākais zobārsta neapmeklēšanas iemesls bija bailes no ārstiem/ slimnīcas/ izmeklēšanas – to atzīmēja 15 % vecākā gadagājuma vīriešu un 3,2 % šīs pašas vecuma grupas sieviešu. Līdzīgas dzimumatšķirības zobārsta neapmeklēšanas iemeslos ir novērojamas arī citām vecuma grupām (sievietēm biežāk norādīta nespēja to atļauties, bet vīriešiem – bailes no ārstiem).

2019. gadā 37,5 % vīriešu un 32,4 % sieviešu vecumā 65–74 gadi ir ziņojuši par sliktu vai ļoti sliktu zobu un smaganu stāvokli. Vecumam pieaugot, zobu stāvoklis pasliktinās un starp iedzīvotājiem vecumā no 75 gadiem un vairāk jau 43,7 % vīriešu un 42,8 % sieviešu ir ziņojuši par problēmām ar zobiem. Līdzīga situācijas pasliktināšanās ir ar grūtībām ēdiena nokošanai vai sakošļāšanai. Vecumā 65–74 gadi 54,4 % vīriešu un 55,1 % sieviešu ir nelielas vai lielas problēmas nokost vai sakošļāt ēdienu. Savukārt vecumā no 75 gadiem un vairāk šīs problēmas jau ir 70,6 % vīriešu un 73,4 % sieviešu.

Ja 2019. gadā no iedzīvotājiem 15 gadu un vairāk vecumā, ārsta izrakstītas zāles pēdējo divu nedēļu laikā lietojuši 46,2 % iedzīvotāju, tad vecumā no 65 gadiem un vairāk – 80,3 % (71,4 % vīriešu un 84,4 % sieviešu) lieto ārsta izrakstītus medikamentus. Katrs desmitais (11,9 %) no senioriem (5,3 % vīriešu un 10,3 % sieviešu) norādījis, ka 12 mēnešu laikā ir bijis gadījums, kad nesaņēma nepieciešamos ārsta parakstītus medikamentus, jo finansiāli nevarēja to atļauties. Savukārt ārsta nenozīmētu medikamentu lietošana senioriem neatšķiras no visu iedzīvotāju vidējā rādītāja: 50 % no visiem iedzīvotājiem vecumā no 15 gadiem un 52,1 % senioru vecumā no 65 gadiem (38,6 % vīriešu un 58,6 % sieviešu) pēdējo divu nedēļu laikā lietoja ārsta nenozīmētas zāles, vitamīnus vai augu valsts līdzekļus.

Līdz ar vecuma palielināšanos mainās veselību ietekmējošie faktori. Ja 2019. gadā iedzīvotājiem vecumā no 15 gadiem liekais svars vai aptaukošanās bija nedaudz vairāk nekā pusei (56,7 %), tad senioru vidū (vecumā 65+ gadi) tādu jau bija gandrīz trīs ceturtdaļas – 72,7 % (67,1 % vīriešu un 75,2 % sieviešu).

Savukārt alkohola lietošana samazinās, iedzīvotājiem kļūstot vecākiem. Ja 2019. gadā 72,7 % iedzīvotāju vecumā no 15 gadiem atzīmēja, ka lieto alkoholu, tad senioru vidū alkohola lietotāju ir jau krietni mazāk – 51,3 % (68,5 % vīriešu un 43,2 % sieviešu).

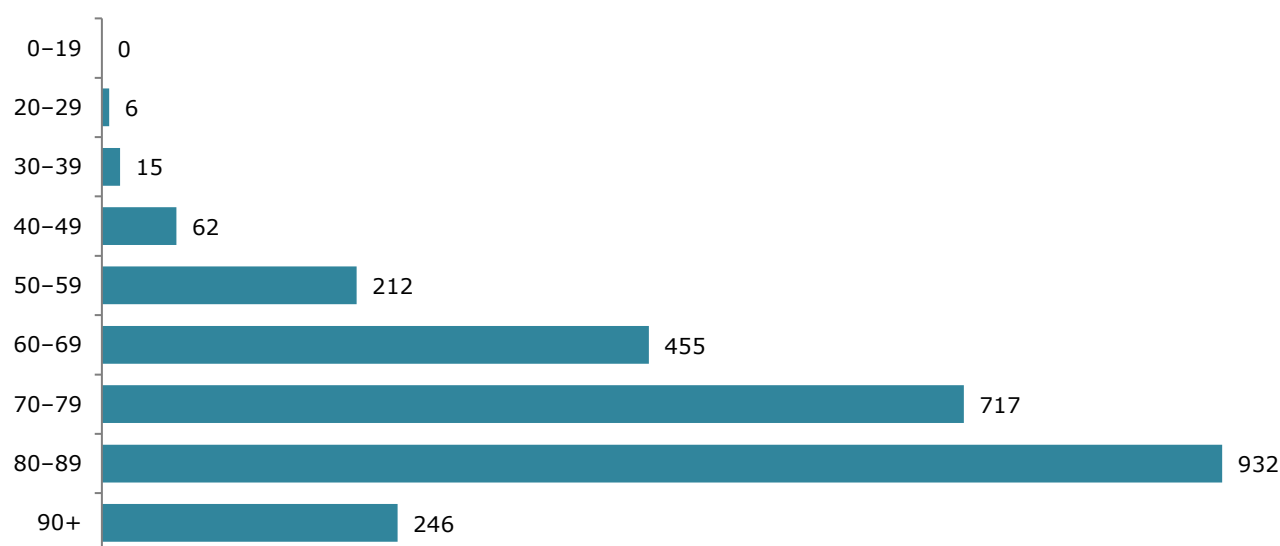
Augļu un dārzeņu lietošanas paradumi senioriem īpaši neatšķiras no visiem iedzīvotājiem. Vienu reizi vai vairāk nekā reizi dienā 2019. gadā augļus (neskaitot sulas, kas pagatavotas no koncentrāta) lietoja 35,3 % iedzīvotāju vecumā no 15 gadiem un 34 % senioru vecumā no 65 gadiem; dārzeņus vai salātus (neskaitot kartupeļus) – 39,4 % iedzīvotāju vecumā no 15 gadiem un 33,6 % senioru vecumā no 65 gadiem.

Kopējā apmierinātība ar dzīvi iedzīvotājiem samazinās līdz ar vecuma pieaugumu. Ja jauniešiem vecumā 16–24 gadi 2020. gadā apmierinātība ar dzīvi bija 7,3 punkti skalā no 0 (pavisam neapmierināts) līdz 10 (pilnībā apmierināts), tad senioriem vecumā no 65 gadiem tā bija zemāka – 6,5 punkti.

Pēc Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) datiem galvenais nāves cēlonis senioriem ir asinsrites sistēmas slimības – 2020. gadā 2 698 mirušie uz 100 000 iedzīvotāju vecumā 60 gadi un vairāk (2019. gadā 2 634 mirušie). Otrs lielākais nāves cēlonis ir ļaundabīgie audzēji – 968 mirušie uz 100 000 iedzīvotāju (2019. gadā – 952).

Lai arī 2020. gada sākumā mirstība Latvijā bija zemāka nekā vidēji iepriekšējos gados, Covid-19 izraisītās pandēmijas dēļ 2020. gada otrajā pusē pieaugusi iedzīvotāju kopējā mirstība – salīdzinājumā ar 2019. gadu par 4,8 % uz 1 000 iedzīvotāju. Vecumā no 65 gadiem pieaugums ir lielāks – 6,7 %. Pēc SPKC datiem līdz 2021. gada 20. septembrim Latvijā reģistrēti vairāk nekā 150 tūkstoši personu ar apstiprinātu Covid-19 infekciju. Visvairāk šī infekcija ietekmējusi seniorus – no visām personām ar apstiprinātu Covid-19 infekciju 37,7 tūkstoši jeb ceturtdaļa (25 %) ir seniori vecumā 60 gadi un vairāk. Šajā vecuma grupā reģistrēti 2 350 mirušie ar apstiprinātu Covid-19 infekciju jeb 88,8 % no visiem mirušajiem ar apstiprinātu Covid-19 infekciju *.

Mirušo skaits ar apstiprinātu Covid-19 infekciju pēc vecuma 2020.–2021. gadā (uz 20.09.2021.)

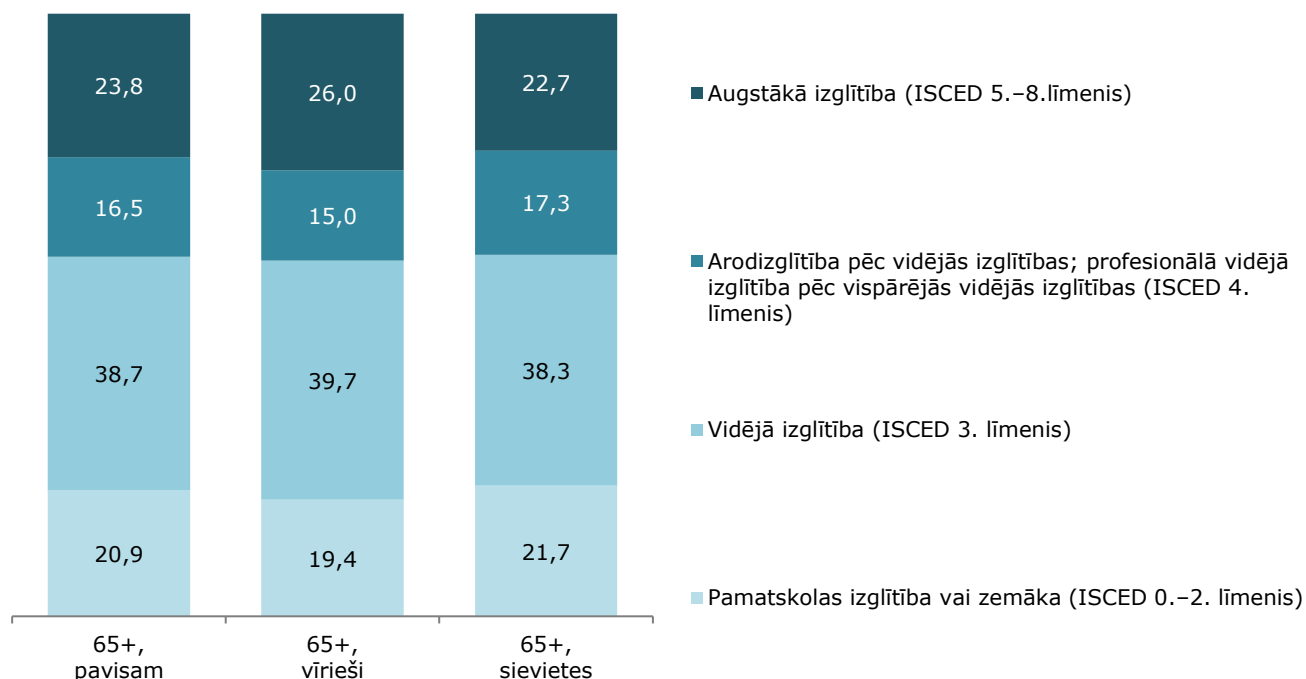

SPKC dati.

* Dati apkopoti par periodu līdz 20.09.2021.

5. IZGLĪTĪBA, ZINĀTNE UN IT IZMANTOŠANA

65 gadus vecu un vecāku iedzīvotāju izglītības līmenis 2020. gada sākumā, %

Oficiālās statistikas portāls [IZT010] un CSP aprēķins.

23,8 % senioru (65+ gadi) ir augstākā izglītība, vairāk nekā pusei (55,2 %) – vidējā (vai izglītība pēc vidējās, kas nav augstākā izglītība), 20,9 % – pamatskolas vai zemākā, kas būtiski neatšķiras no visu iedzīvotāju sadalījuma pa izglītības līmeņiem. Senioru vidū nav lielu dzimumatšķirību izglītībā, kā tas ir citās vecuma grupās. Tomēr sieviešu ar augstāko izglītību ir par 3,3 procentpunktiem mazāk nekā vīriešu, kas ir pretēji tam, kā ir visiem iedzīvotājiem valstī kopumā, kur sieviešu ar augstāko izglītību ir vairāk (34,3 %), nekā vīriešu (23,4 %).

Neskatoties uz cienājamo vecumu, 2020. gadā 10 seniori (65+ gadi) bija profesionālās izglītības iestādes audzēkņi, bet 39 šajā vecumā studēja augstākās izglītības iestādēs.

Daudz vecākā gadagājuma iedzīvotāju ir starp skolotājiem un pasniedzējiem. 2020. gadā 7,6 % no visiem skolotājiem (vispārīzglītojošās un profesionālās izglītības iestādēs) un 15,2 % augstskolu akadēmiskā personāla (kam augstskola ir ievēlēšanas vieta), bija vecumā 65 gadi un vairāk. Starp skolotājiem šajā vecumā ceturtdaļa (24,7 %) ir vīrieši un trīs ceturtdaļas (75,3 %) – sievietes, bet senioru augstskolu akadēmiskā personāla sadalījums pa dzimumiem ir samērīgāks – 48,5 % vīriešu un 51,5 % sieviešu. 13,3 % zinātniskā personāla (zinātnieki, profesionāļi un projektu vadītāji) 2019. gadā bija vecumā 65 un vairāk gadi, starp kuriem vairāk (57,8 %) bija vīriešu. Lielākā daļa senioru no zinātniskā personāla (81,4 %) bija nodarbināti augstākās izglītības sektorā.

Seniori Latvijā arvien vairāk izmanto informācijas un komunikācijas tehnoloģiju piedāvātās iespējas. Ja pirms 10 gadiem (2010. gadā), tikai 29 % senioru (65+ gadi) bija mājās dators, tad 2020. gadā jau divreiz vairāk – 60,9 %. Vientuļajiem senioriem šī tendence vēl izteiktāka – no 5,8 %, kam bija dators māsasaimniecībā 2010. gadā, līdz 38,4 % – vientuļo senioru māsasaimniecību 2020. gadā.

Pēdējā desmitgadē lielas izmaiņas ir arī interneta lietošanā. Ja 2010. gadā regulāri (vismaz reizi nedēļā) internetu lietoja tikai 9,4 % senioru vecumā 65–74 gadi, tad 2020. gadā regulāro interneta lietotāju jau ir vairāk par pusi no senioriem – 56,2 %. Tomēr arī 2020. gadā joprojām katrs trešais (31,8 %) no senioriem vispār nekad nav lietojis internetu.

2020. gadā internetu lietojošo senioru biežāk veiktās aktivitātes bija ziņu lasīšana tiešsaistē (79,8 %), kā arī internetbankas (69,3 %) un e-pasta (67,9 %) lietošana.

**Interneta lietošanas mērķi personām 65–74 gadu vecumā,
kuras lietojušas internetu pēdējos 3 mēnešus 2020. gadā, %**

Mērķi	2020
Ziņu portālu, avīžu vai žurnālu lasīšana	79,8
Internetbankas lietošana izmantojot tīmekļa vietnes vai lietotnes	69,3
E-pasta lietošana	67,9
Informācijas meklēšana par precēm vai pakalpojumiem	59,0
Ziņu sūtīšana ziņapmaiņas lietotnēs	48,5
Zvanu veikšana (ieskaitot video zvanus)	46,3
Sociālo tīklu lietošana	45,7
Ar veselību saistītas informācijas meklēšana	45,4
Video skatīšanās koplietošanas vietnēs	41,9

CSA aprēķins.

2020. gadā 37,9 % no interneta lietotājiem šajā vecuma grupā kaut reizi dzīvē ir pasūtījuši preces vai pakalpojumus internetā, bet 18,7 % norādīja, ka to ir darījuši pēdējo 3 mēnešu laikā. Seniori, kuri ir veikuši pirkumu internetā pēdējo 3 mēnešu laikā, visbiežāk iegādājās mēbeles, mājas piederumus vai dārzniecības preces – 26,7 %; elektropreces vai sadzīves tehniku – 25,6 %; apģērbus, apavus vai aksesuārus – 24,3 %; datorus, planšetdatorus vai mobilos telefonus un šo lietu aksesuārus – 22,8 %; medikamentus, uztura bagātinātājus vai vitamīnus – 21,9 %.

METODOLOĢISKI PASKAIDROJUMI

Akadēmisko personālu augstskolās un koledžās veido:

- 1) profesori, asociētie profesori;
- 2) docenti, vadošie pētnieki;
- 3) lektori, pētnieki;
- 4) asistenti.

Institucionālās mājtsaimniecības – ietver personas, kuru vajadzības pēc pajumtes un iztikas nodrošina kāda iestāde. Iestāde ir juridiska persona, kas paredzēta, lai tajā ilglaicīgi izmitinātu personu grupu un sniegtu tām pakalpojumus. Iestādēm parasti ir kopīgas telpas, kuras kopīgi izmanto iemītnieki (vannas istabas, atpūtas telpas, ēdamtelpas, guļamtelpas utt.).

Kvintiļu grupa ir viena piektā daļa (20 %) no apsekoto mājtsaimniecību skaita, kas sagrupētas pieaugošā secībā pēc to rīcībā esošajiem ienākumiem uz vienu mājtsaimniecības locekli. Zemākā (pirmā) kvintiļu grupa ietver piekto daļu mājtsaimniecību ar viszemākajiem ienākumiem, bet augstākā (piektā) – piektdaļu mājtsaimniecību ar visaugstākajiem ienākumiem.

Ķermeņa masas indekss (KMI) – rādītājs, kas nosaka ķermeņa nepietiekama svara, liekā svara vai aptaukošanās pakāpi. To aprēķina pēc formulas – ķermeņa masa (kg) dalīta ar ķermeņa garumu (metros), kāpinātu kvadrātā. Ir izmantots Pasaules Veselības organizācijas pieņemtais ķermeņa masas indeksa sadalījums. Ķermeņa garums un svars tika noteikts pēc respondentu pašvērtējuma. Iegūtie rezultāti ir sadalīti četrās grupās:

- 1) $KMI < 18,50$ – nepietiekams svars;
- 2) $18,50 \leq KMI \leq 24,99$ – normāls svars;
- 3) $25,00 \leq KMI \leq 29,99$ – liekais svars;
- 4) $KMI \geq 30,00$ – aptaukošanās.

Mājtsaimniecība ir vairākas personas, kuras dzīvo vienā mājoklī un kopīgi sedz mājtsaimniecības izdevumus, vai viena persona, kura saimnieko atsevišķi. Pēc CSA datiem 2020. gadā vidēji vienā mājtsaimniecībā bija 2,3 personas.

Nabadzības riska indekss. Iedzīvotāju īpatsvars (procentos), kuru ekvivalentais rīcībā esošais ienākums ir zem 60 % no nacionālā ekvivalentā rīcībā esošā ienākuma mediānas.

Nabadzības riska sliekšnis. 60 % no rīcībā esošo ienākumu mediānas pārrēķinātas uz ekvivalento patērētāju skaitu mājsaimniecībā.

Nabadzības vai sociālās atstumtības risks. Personas, kuru ienākumi ir mazāki par nabadzības riska sliekšni vai kuras ir dziļi materiāli nenodrošinātas, vai arī ir nodarbinātas darbā ar zemu intensitāti.

Tiek uzskatīts, ka persona ir pakļauta dziļai materiālajai nenodrošinātībai, ja tā nevar atļauties vismaz 4 no 9 minētajiem posteņiem:

- 1) samaksāt īri un komunālo pakalpojumu rēķinus,
- 2) uzturēt mājokli atbilstoši siltu,
- 3) segt neparedzētus izdevumus,
- 4) katru otro dienu baudīt maltīti no gaļas, zivīm vai līdzvērtīgu veģetāru maltīti,
- 5) pavadīt brīvdienu nedēļu ārpus mājām,
- 6) vieglo auto,
- 7) veļas mazgājamo mašīnu,
- 8) krāsu televizoru,
- 9) telefonu.

Darba intensitāte (WI) ir darbaspējas vecuma mājsaimniecības locekļu ienākumu pārskata periodā nostrādāto mēnešu skaita attiecība pret kopējo mēnešu skaitu, ko mājsaimniecības locekļi teorētiski varēja nostrādāt. Personas tiek iedalītas piecās darba intensitātes kategorijās: no WI = 0 (nav nodarbināti) līdz WI = 1 (pilna nodarbinātība). Tiek pieņemts, ka persona dzīvo mājsaimniecībā ar zemu darba intensitāti, ja $WI \leq 0,2$.

Paredzamais mūža ilgums – gadu skaits, kādu vidēji nodzīvotu attiecīgajā gadā dzimušie, ja viņu turpmākās dzīves laikā mirstības līmenis katrā vecumā paliktu tāds pats, kāds tas bija dzimšanas gadā.

Patērīgā izdevumi – preču un pakalpojumu vērtība (naudā un natūrā), kas izlietota personīgo vajadzību apmierināšanai.

Pirkumu veikšana internetā – preču vai pakalpojumu pasūtīšana tiešsaistē neatkarīgi no apmaksas veida.

Rīcībā esošie (neto) ienākumi – naudas ienākumi no algota darba; naudas izteiksmē pārrēķinātais darba ņēmēja natūrā gūtais ienākums, izmantojot firmas vai dienesta auto privātām vajadzībām; ienākumi vai zaudējumi, kas gūti no pašnodarbinātības; saņemtās pensijas un pabalsti; regulāra naudas palīdzība no citām mājsaimniecībām; peļņa no noguldījumu procentiem, dividendēm, akcijām; ienākumi, ko saņēmuši bērni līdz 16 gadiem; ienākumi no īpašuma izīrēšanas; saņemtā summa no Valsts ieņēmumu dienesta (VID) sakarā ar ienākuma nodokļa pārmaksu (par saimnieciskās darbības veikšanu, attaisnotajiem izdevumiem – izglītību, ārstniecību u.tml.).

Saimnieciskās darbības veids – uzņēmuma vai individuālās darbības sfēra, kas izpaužas saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu veidā. Saimnieciskās darbības veids noteikts pēc Saimniecisko darbību statistiskās klasifikācijas (NACE 2. red.).